

SAVECAMBODIA™

ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ

ការដាក់ស្នើសម្រាប់រដ្ឋទី 4 នៃការត្រួតពិនិត្យជាសកលនៃប្រទេសកម្ពុជា
សម័យប្រជុំលើកទី ៥៥ នៃក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស

ខែមេសា - ឧសភា 2024

បានដាក់ស្នើនៅថ្ងៃទី 11 ខែតុលា ឆ្នាំ 2023

ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ 2013 ក្នុងស្ថានភាពពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច
និងសង្គម ចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2018 មក
យើងមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជួយដល់ក្រុមអ្នកប្រជាធិបតេយ្យ
និងសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា ទាំងជាតិ និងអន្តរជាតិ។
បេសកកម្មរបស់យើងពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់អ្នកតស៊ូមតិកម្ពុជា
ពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ពួកគេក្នុងការចូលរួមជាទៀងទាត់
និងជាប់លាប់ជាមួយសហគមន៍អន្តរជាតិ
និងដើម្បីនាំប្រទេសកម្ពុជាឱ្យត្រលប់ទៅស្របតាមស្តង់ដារសិទ្ធិមនុស្ស និងនីតិវិធីអន្តរជាតិ។

អង្គការដាក់ស្នើ៖

គណៈកម្មការសើបអង្កេតកម្ពុជា។
ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី 23 ខែតុលា ឆ្នាំ 2021
គណៈកម្មការសើបអង្កេតឯករាជ្យសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាដែលមានមូលដ្ឋានលើពលរដ្ឋនេះផ្តល់
កន្លែងសម្រាប់ប្រមូលផ្តុំសំឡេងនិយាយការពិត។ គោលដៅគឺដើម្បីទទួលបានយុត្តិធម៌
និងគណនេយ្យភាពពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងប្រមូលភស្តុតាងនៃការរំលោភបំពាន។
ភស្តុតាងត្រូវបានបង្ហាញដល់វេទិកាអន្តរជាតិ និងស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់។
គណៈកម្មការកំណត់អត្តសញ្ញាណ
និងដាក់មូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់សកម្មភាពដោះស្រាយប្រកបដោយអត្ថន័យ និងជាប្រព័ន្ធ
ដែលតម្រូវដោយសហគមន៍អន្តរជាតិ ក្នុងការប្រគល់ប្រទេសកម្ពុជាឡើងវិញ
នូវស្តង់ដារសិទ្ធិមនុស្ស និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ដែលកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីសបានកំណត់
និងធានា ~ 30 ឆ្នាំមុន។

គេហទំព័រ៖ www.CambodiaCommissionofInquiry.org

ទំនាក់ទំនង៖ mshumanrights@verizon.net

Save Cambodia (aegis), PO Box 29177, Philadelphia, PA 19127

Tel: +1 301 946 4649

PO Box 29177, Philadelphia, PA 19127 | Tel +1 347 815 5977 |
Website: www.savecambodia.org | Email: un@savecambodia.org

កំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធសំខាន់ៗ

ត្រូវការដើម្បីដោះស្រាយជាមួយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូល អំពីសិទ្ធិមនុស្ស
នីតិវដ្ត និងការបំពានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ

1. នៅថ្ងៃទី 9 ខែតុលា លោកសាស្ត្រាចារ្យ Vitit Muntarbhorn
អ្នករាយការណ៍ពិសេសអង្គការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា
ក្នុងការប្រមើលមើលដំណើរការពិនិត្យ UPR របស់កម្ពុជា បានបញ្ជូនរបាយការណ៍របស់
គាត់ទៅក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ
ស្តីពីស្ថានភាពនៃការអនុលោមសិទ្ធិមនុស្ស ដោយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ បានធ្វើ "កិច្ចសន្ទនា
អន្តរកម្ម" លើបញ្ហាទាំងនេះ។ ដោយបានបន្តិឡើងនូវរបាយការណ៍ និងសេចក្តី
ថ្លែងការណ៍ដ៏តឹងតែងខុសពីធម្មតា ដែលចេញ កាលពីឆ្នាំមុនដោយមន្ត្រី
និងទីភ្នាក់ងាររបស់ អង្គការសហប្រជាជាតិ អ្នករាយការណ៍ពិសេស
បានថ្កោលទោសយ៉ាងដាច់អហង្គរ ចំពោះ ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សជាប្រព័ន្ធ
និងនីតិវដ្តយុវ អង្វែងរបស់លោក ហ៊ុន សែន/ហ៊ុន ម៉ាណែត។ រដ្ឋាភិបាល
និងបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ការបំពានទាំងនេះបានធ្វើឱ្យការបោះឆ្នោតដោយសេរី
យុត្តិធម៌ និងស្របច្បាប់មិនអាចទៅរួច នោះទេ។
លោកបានជំរុញឱ្យមានការកែទម្រង់យ៉ាងសំខាន់ និងទូលំទូលាយតាមបន្ទាត់នៃ "ផែនការ
សកម្មភាពនៃវិធានការកំណែទម្រង់" លម្អិត
ដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានផ្តល់អនុសាសន៍ក្នុងការឈានទៅការបោះឆ្នោតជាតិខែក
ក្កដា ឆ្នាំ 2023 ដែលជាតម្រូវការជាមុនសម្រាប់ការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។

2. ក្រុមរបស់យើងក្នុងនាមសហគមន៍ខ្មែរ សូមសង្កត់ធ្ងន់លើចំណុចសំខាន់ៗទាំងពីរនេះ
នៅពេលដែល "ការតែងតាំងតំណាង" របស់លោក ហ៊ុន ម៉ាណែត ចូលជាធរមាន។
ការតែងតាំងរដ្ឋាភិបាលថ្មី គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បី នាំប្រទេសកម្ពុជា
ឱ្យស្របតាមស្តង់ដារសិទ្ធិ មនុស្ស និងនីតិវដ្តអន្តរជាតិ ដោយគ្មានប្រភេទ
នៃវិធានការកំណែទម្រង់ដ៏ទូលំទូលាយ ដែល អ្នករាយការណ៍ពិសេសបានទាមទារនោះទេ
ហើយអង្គការសហប្រជាជាតិ តាមរយៈដំណើរការ នៃឆ្នាំកន្លងទៅ
បានផ្តល់អនុសាសន៍នៅក្នុង "ផែនការសកម្មភាពនៃវិធានការកំណែទម្រង់" របស់ពួកគេ។
បើគ្មានការកែទម្រង់យ៉ាងទូលំទូលាយ និងជា ប្រព័ន្ធទេនោះ វាមិនអាចទៅរួចទេដែលរដ្ឋា
ភិបាល ហ៊ុន សែន/ហ៊ុន ម៉ាណែត អះអាងថា អនុលោមតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ
ហើយការផ្ទេរ អំណាច "តំណាង" ទៅឱ្យ ហ៊ុន ម៉ាណែត តាមមធ្យោបាយណាមួយ
អាចចាត់ទុកថា ស្របច្បាប់ ហើយ ស្របតាមឆន្ទៈប្រជាធិបតេយ្យ របស់ប្រជាជនកម្ពុជា
ដែលកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិ ភាពទីក្រុងប៉ារីស បានកំណត់ជាធាតុសំខាន់នៃ
កិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិនោះ។

3, ជាងនេះទៅទៀត ការដោះលែងអ្នកទោស មនសិការមួយចំនួនតូច
ដូចដែលរបាយការណ៍ បង្ហាញថា រដ្ឋាភិបាល ហ៊ុន សែន/ហ៊ុន ម៉ាណែត កំពុងពិចារណា
ខណៈការអភិវឌ្ឍន៍វិជ្ជមានតិច តួច មិនបានធ្វើអ្វីដើម្បីដោះស្រាយជាមួយ មនុស្សជាប្រព័ន្ធ
និងយុវអង្វែង។ ការរំលោភសិទ្ធិ និងនីតិវដ្ត ដែលដាក់អ្នកទោសទាំងនេះឱ្យស្ថិត
នៅក្រោមការកាត់ទោសរយៈពេលវែង ពីបទក្បត់ ជាតិទាំងពីដំបូង។

4. ដើម្បីឱ្យមានវឌ្ឍនភាព និងការកែលម្អប្រកបដោយអត្ថន័យ
រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាត្រូវតែដោះស្រាយ
និងដោះស្រាយនូវខ្សែបន្ទាត់វែងនៃការរំលោភបំពានជាប្រព័ន្ធ
ដែលប្រកាសថាគណបក្សនយោបាយសំខាន់ៗរបស់គណបក្សប្រឆាំងខុសច្បាប់។
បានដាក់មេដឹកនាំរបស់ពួកគេមនការកាត់ក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏ធំដែលមានហេតុផលនយោបាយ
ហើយក្រោយមកនៅក្នុងគុក; បិទប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ
ឬដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋាភិបាល។
ហើយជាទូទៅបានបង្កើតសមត្ថភាពរបស់សង្គមស៊ីវិលក្នុងប្រតិបត្តិការប្រកបដោយប្រសិ
ទ្ធភាព ដោយការលុបបំបាត់សេរីភាពបញ្ចេញមតិ

និងសិទ្ធិបង្កើតសមាគមដោយសេរីនៅលើទូលំទូលាយ។ ១ ការរីករាលដាលនិងមូលដ្ឋានទូលំទូលាយ។ ដូចដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានកំណត់នៅក្នុង "ផែនការសកម្មភាពនៃវិធានការកំណែទម្រង់" របស់ខ្លួន ហើយដូចដែលអ្នករាយការណ៍ពិសេសបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងរបាយការណ៍របស់គាត់ទៅកាន់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី ១ ខែតុលា ទាំងនេះគឺជាបញ្ហានិងការរំលោភបំពានដែលត្រូវតែដោះស្រាយ និងដោះស្រាយប្រកបដោយអត្ថន័យ។ ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចង់ទាមទារភាពស្របច្បាប់ និងការអនុលោមតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ រួមទាំងការធានាសម្រាប់ដំណើរការនយោបាយប្រជាធិបតេយ្យសម្រាប់កម្ពុជាដែលជាផ្នែកស្នូលនៃកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស។

5. ទាក់ទងនឹងការតែងតាំងលោក ហ៊ិន ម៉ាណែត ជានាយករដ្ឋមន្ត្រីដោយឪពុករបស់លោក ហ៊ិន សែន ការតែងតាំង "តំណពូជ" នេះ (ដោយប្រើវាក្យសព្ទដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់អ្នករាយការណ៍ពិសេស) គឺជាប់ទាក់ទងគ្នាមិនដាច់ពីមាត់ និងជានិមិត្តរូបនៃយុទ្ធនាការដ៏យូរអង្វែងរបស់លោក ហ៊ិន សែន ដើម្បី លុបបំបាត់ និងបន្លាបបន្លោកគណបក្សប្រៀនាំង មិនត្រឹមតែដោយការប្រកាសគណបក្សនយោបាយសំខាន់ៗ ខុសច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែដោយការកាត់ទោសព្រហ្មទណ្ឌ និងដាក់ពន្ធនាគារមេដឹកនាំរបស់ពួកគេ និងធ្វើទុក្ខបុកម្នេញអ្នកគាំទ្ររបស់ពួកគេផងដែរ។ គណបក្សនយោបាយដែលត្រូវបានបិទត្រូវតែត្រឡប់ទៅរកស្ថានភាពផ្លូវច្បាប់វិញ និងអនុញ្ញាតឱ្យដំណើរការដោយគ្មានការជ្រៀតជ្រែកដោយផ្នែកលើមូលដ្ឋានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ "ការកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏ធំ" ដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីរារាំង និងបំបិទមាត់មេដឹកនាំរបស់ពួកគេត្រូវតែបញ្ចប់ ហើយការកាត់ទោសក្បត់ជាតិចំនួន 150 ឬច្រើនជាងនេះ ដែលពួកគេបានដាក់ត្រូវតែត្រូវបានលុបចោល ដោយអ្នកទោសនយោបាយទាំងអស់ត្រូវបានដោះលែង ហើយអ្នកដែលត្រូវបានបង្ខំឱ្យនិរទេសខ្លួនដើម្បីចៀសវាងការជាប់ពន្ធនាគារត្រូវបានអនុញ្ញាត។ ត្រឡប់មកកម្ពុជាវិញ ជាមួយនឹងការចោទប្រកាន់ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងពួកគេ ត្រូវបានទម្លាក់ និងលុបចេញពីកំណត់ត្រារបស់ពួកគេ។

6. គួរកត់សំគាល់ថា រដ្ឋាភិបាល ហ៊ិន សែន បានប្រើប្រាស់ដំណើរការតុលាការខុស និងរំលោភលើបទដ្ឋាននីតិវិធី ដែលជាធាតុសំខាន់ក្នុងយុទ្ធនាការរបស់ខ្លួន ដើម្បីគ្រប់គ្រងដំណើរការនយោបាយ។ ការជ្រៀតជ្រែកជាមូលដ្ឋានចំពោះឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការក៏ត្រូវបញ្ចប់ផងដែរ ដើម្បីឱ្យតុលាការ ចៅក្រម និងដំណើរការអនុវត្តច្បាប់ទាំងមូលអាចដំណើរការអនុវត្តច្បាប់ដោយឯករាជ្យ និងយុត្តិធម៌ មិនមែនជាមធ្យោបាយអនុវត្តន្ត្រូវនយោបាយរបស់តុលាការនោះទេ។ មេដឹកនាំរដ្ឋាភិបាល។ ជាញឹកញយ រដ្ឋាភិបាល ហ៊ិន សែន/ហ៊ិន ម៉ាណែត ធ្លាប់បានប្រើពាក្យមិនសមរម្យថា អ្នករិះគន់ និងអ្នកប្រឆាំងបាន "បំពានច្បាប់" ហើយត្រូវបានតុលាការកាត់ទោសព្រហ្មទណ្ឌជាផលវិបាក ដើម្បីបញ្ចៀសការរិះគន់ដែលថា រដ្ឋាភិបាលមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះចំណាត់ការរបស់តុលាការទាំងនេះទេ។ ការពិតដ៏គួរឱ្យសោកស្តាយនោះគឺថា រដ្ឋាភិបាលបានប្រើប្រាស់ដំណើរការតុលាការ និងការអនុវត្តច្បាប់ខុស ក្នុងនាមជាអ្នកបម្រើក្នុងគោលបំណងនយោបាយរបស់ខ្លួន ហើយមិនអាចត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យលាក់ខ្លួននៅពីក្រោយតុលាការដើម្បីដោះសារីការកាត់ទោសដោយហេតុផលនយោបាយ និងទង្វើនៃការគាបសង្កត់។ ការប្រកាសគណបក្សនយោបាយសំខាន់ៗថាខុសច្បាប់ ជាឧទាហរណ៍មួយទៀតនៃដំណើរការតុលាការត្រូវបានគេប្រើខុស ហើយនីតិវិធីត្រូវបានធ្វើឱ្យខូចខាត។

7. ទាក់ទងនឹងឯករាជ្យភាពនៃប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ សមត្ថភាពនៃសំឡេងឯករាជ្យក្នុងការរាយការណ៍អំពីការអភិវឌ្ឍន៍

និងការរិះគន់គោលនយោបាយ និងការអនុវត្តរបស់រដ្ឋាភិបាល គឺជាកត្តាចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តសិទ្ធិបញ្ចេញមតិ និងសេរីភាពសារព័ត៌មាន។ ដូចគ្នាដែរចំពោះអ្នកដែលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមដើម្បីបញ្ចេញទស្សនៈរបស់ពួកគេ។ ទាំងនេះដោយឥតគិតថ្លៃ សិទ្ធិបញ្ចេញមតិ គឺជាស្តង់ដារសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិជាមូលដ្ឋាន ដែលរដ្ឋាភិបាល ហ៊ុន សែន/ហ៊ុន ម៉ាណែត មិនអើពើ និងរឹតបន្តឹងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យដែលត្រូវបានបិទ ឬ ការដាក់កំហិតត្រូវតែបើកឡើងវិញ ហើយត្រលប់ទៅលទ្ធភាពឯករាជ្យវិញ ដោយគ្មានការគ្រប់គ្រង និងការរឹតបន្តឹងពីរដ្ឋាភិបាល។

8. នៅពេលដែលអង្គការសហប្រជាជាតិចាប់ផ្តើម ចេញរបាយការណ៍ និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍រិះគន់ជាបន្តបន្ទាប់របស់ខ្លួនកាលពីឆ្នាំមុន ចំណុចដំបូងដែលរបាយការណ៍ទាំងនេះសង្កត់ធ្ងន់គឺថា ហ៊ុន សែន បានបំផ្លាញសមត្ថភាពសង្គមស៊ីវិលក្នុងប្រតិបត្តិការជាប្រព័ន្ធ។ មូលដ្ឋានសម្រាប់ការបង្កើត និងរក្សាការគ្រប់គ្រងស្វ័យភាពរបស់គាត់។ ប្រជាជនមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលរួមកិច្ចប្រជុំ ឬចូលរួមជាក្រុម ឬនៅទីបំផុតដើម្បីបង្ហាញពីទស្សនៈរបស់ពួកគេដោយគ្មានលទ្ធភាពនៃការសងសឹកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបានដាក់។ សហជីពមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យអនុវត្តមុខងាររៀបចំ និងការចរចាជាសមូហភាពរបស់ពួកគេ ដែលត្រូវបានការពារដោយសន្តិសុញ្ញសិទ្ធិការងារដែលបង្កើតឡើងដោយអង្គការពលកម្ម អន្តរជាតិ ដោយគ្មានការរឹតបន្តឹងពីរដ្ឋាភិបាល។ កម្មករមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យរៀបចំ ឬចូលរួមសហជីព ជាមធ្យោបាយដោះស្រាយប្រាក់ឈ្នួល និងលក្ខខណ្ឌការងាររបស់ពួកគេ។ ដូចដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានកត់សម្គាល់ ដោយគ្មានសិទ្ធិ និងការការពារពីសង្គមស៊ីវិលជាមូលដ្ឋានទាំងនេះ ដំណើរការនយោបាយមិនអាចដំណើរការដោយសេរី យុត្តិធម៌ និងស្របច្បាប់នោះទេ។ សមត្ថភាពរបស់សង្គមស៊ីវិលក្នុងការដំណើរការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងឯករាជ្យពីការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋាភិបាល ត្រូវតែជាចំណុចចាប់ផ្តើមសម្រាប់កំណែទម្រង់ប្រកបដោយអត្ថន័យនៅកម្ពុជា។

9. សហគមន៍ខ្មែរយល់ថា វិធានការកំណែទម្រង់ទាំងនេះ និងសកម្មភាពដោះស្រាយផ្សេងទៀតដែលមាននៅក្នុងផែនការសកម្មភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ មិនអាចត្រូវបានអនុវត្តភ្លាមៗបានទេ។ ប៉ុន្តែតាមសញ្ញាដូចគ្នា យើងមានសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាងក្នុងការរំពឹងទុក និងទាមទារថា វិធានការដោះស្រាយប្រកបដោយអត្ថន័យ និងប្រសិទ្ធភាពនៃប្រភេទដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានបញ្ជាក់ត្រូវតែធ្វើឡើង។ ការដោះលែងអ្នកជាប់ឃុំមួយចំនួនមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ។ ការពិតជិត្យសោកស្តាយនោះគឺថា រដ្ឋាភិបាល ហ៊ុន សែន/ហ៊ុន ម៉ាណែត ពេលប្រឈមមុខនឹងផែនការសកម្មភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ មិនត្រឹមតែមិនបានធ្វើអ្វីដើម្បីអនុវត្តកំណែទម្រង់ដែលបានណែនាំនោះទេ ពួកគេបានកាត់បន្ថយទ្វេដងលើសកម្មភាពគាបសង្កត់ដែលកំពុងត្រូវបានរិះគន់។ ការចាប់ខ្លួនដោយហេតុផលនយោបាយបន្ថែមបានកើតឡើង។ សវនាការលើការកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មទ្រង់ទ្រាយធំបន្ថែមទៀតត្រូវបានកំណត់ពេល។ មានការបិទប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យបន្ថែម។ ដូច្នេះ វានឹងមិនសមហេតុផលទេ សម្រាប់អង្គការសហប្រជាជាតិ នៅចំណុចក្នុងដំណើរការនេះ ដែលគ្រាន់តែទទួលយកការធានាដោយពាក្យសំដីពីរដ្ឋាភិបាលលោក ហ៊ុន ម៉ាណែត ដែលទើបបង្កើតថ្មីថា ពួកគេប្រជាគោរពតាមស្តង់ដារសិទ្ធិមនុស្ស និងនីតិវិធី ហើយវិជ្ជមាននោះ។ ជំហាននឹងត្រូវធ្វើឡើង។ លុះត្រាតែនិងរហូតដល់ផែនការសកម្មភាពនៃវិធានការកំណែទម្រង់របស់អង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវបានអនុវត្តប្រកបដោយអត្ថន័យ និងប្រសិទ្ធភាព

នោះការសម្រេចរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដែលដំណើរការនយោបាយនៅកម្ពុជា រួមទាំងការតែងតាំងលោក ហ៊ុន ម៉ាណែត មិនអាចចាត់ទុកថាសេរី យុត្តិធម៌ ឬ ស្របច្បាប់ នៅតែជាធរមាន។

10. ត្រលប់មកវិញនៅថ្ងៃទី១១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៣ នៅថ្ងៃចុងក្រោយនៃការពិនិត្យរបស់គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអំពីស្ថានភាពអនុលោមតាមច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្រោមភតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ប្រធានគណៈប្រតិភូរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានផ្តល់ការមើលជាមុនអំពីជំហរដែលរដ្ឋាភិបាលទំនងជានឹងទទួលយកនៅចំពោះមុខក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងដំណើរការត្រួតពិនិត្យជាសកលនាពេលខាងមុខ។ ប្រធានគណៈប្រតិភូលោក ហ៊ុន សែន ធ្វើការអះអាងចំនួនពីរ។ ទីមួយ ការកាត់ក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏ធំ និងការកាត់ទោសព្រហ្មទណ្ឌផ្សេងទៀតមិនត្រូវបានដាក់ដោយរដ្ឋាភិបាលទេ ប៉ុន្តែត្រូវបានអនុវត្តដោយឯករាជ្យដោយចៅក្រម និងតុលាការជាមធ្យោបាយនៃការផ្តន្ទាទោសចំពោះការរំលោភបំពានច្បាប់។ ទី២ កម្ពុជាបាននិងកំពុងដំណើរការក្រោមរបបប្រជាធិបតេយ្យនៃរដ្ឋាភិបាលដែលតំណាងឲ្យជម្រើសដោយសេរីរបស់អ្នកបោះឆ្នោតដើម្បីដំណើរការក្រោមរដ្ឋឯកបក្ស។ សមាជិកមួយចំនួននៃគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិបានច្រានចោលដោយបង្ខំនូវការអះអាងមិនពិតទាំងនេះជាភាសាដែលច្បាស់លាស់ខុសពីធម្មតាសម្រាប់ស្ថាប័នអន្តរជាតិមួយ។ ពួកគេបានចង្អុលបង្ហាញថា៖ 1) ដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យពិតប្រាកដមិនប្រកាសថាគណបក្សនយោបាយសំខាន់ៗរបស់គណបក្សប្រឆាំងខុសច្បាប់ ហើយចាប់មេដឹកនាំ និងសមាជិករបស់ពួកគេដាក់គុកដោយចោទប្រកាន់ពីបទក្បត់ជាតិសម្រាប់ការបញ្ចេញទស្សនៈ និងរិះគន់រដ្ឋាភិបាល។ ២) ស្តង់ដារសិទ្ធិមនុស្សដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិមិនអនុញ្ញាតឱ្យបិទប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ និងការចាប់ដាក់គុកអ្នកសារព័ត៌មានឯករាជ្យឡើយ។ និង ៣) វាជួយទៅនឹងប្រវត្តិពិតនៃការបោះឆ្នោតកន្លងមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលអះអាងថាអ្នកបោះឆ្នោតជ្រើសរើសរដ្ឋឯកបក្ស ដោយហេតុថាគណបក្សប្រឆាំងនយោបាយបានប្រមូលសន្លឹកឆ្នោតមួយផ្នែកធំនៅក្នុងការបោះឆ្នោតកន្លងមក ហើយថាវានឹងជា មិនសមរម្យទាំងស្រុងក្នុងការបោះឆ្នោតជាតិខែកក្កដា ឆ្នាំ 2023 យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ នៅពេលដែលគណបក្សប្រឆាំងនយោបាយស្របច្បាប់ត្រូវបានរារាំងដោយការប្រកាសគណបក្សទាំងនោះខុសច្បាប់ និងចាប់ដាក់គុកមេដឹកនាំរបស់ខ្លួនធ្វើឱ្យជម្រើសសេរីមិនអាចទៅរួច។

11. យើងជំរុញឱ្យក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិចាត់វិធានការស្រដៀងគ្នានេះនៅក្នុងដំណើរការត្រួតពិនិត្យ UPR នាពេលខាងមុខសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយចង្អុលបង្ហាញពីការបដិសេធរបស់រដ្ឋាភិបាល ហ៊ុន សែន/ហ៊ុន ម៉ាណែត ក្នុងការអនុវត្តវិធានការកំណែទម្រង់ផែនការសកម្មភាពដែលបានណែនាំណាមួយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយនៅក្នុង ការពិត ការសម្រេចចិត្តរបស់ពួកគេក្នុងការទម្លាក់ចុះទ្រង់ទ្រាយលើសកម្មភាពតាមសង្កត់យ៉ាងតឹងរ៉ឹងដើម្បីធានាបាននូវការបន្តកាន់អំណាចដោយរដ្ឋាភិបាលផ្តាច់ការបច្ចុប្បន្ន។ អនុលោមតាមរបាយការណ៍ និងការរកឃើញជាច្រើនដោយអង្គការសហប្រជាជាតិកាលពីឆ្នាំមុន នៅក្នុងការនាំមុខដល់ការបោះឆ្នោតជាតិខែកក្កដា រួមទាំងរបាយការណ៍ចុងក្រោយបំផុតនៃថ្ងៃទី 9 ខែតុលា ទៅកាន់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ដោយអ្នករាយការណ៍ពិសេស យើងស្នើឱ្យក្រុមប្រឹក្សាទាមទារ។ ពីរដ្ឋាភិបាល ហ៊ុន សែន/ហ៊ុន ម៉ាណែត ការអនុវត្តប្រកបដោយអត្ថន័យនៃផែនការសកម្មភាពលម្អិតនៃវិធានការកំណែទម្រង់ដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័ត។

12. តាមពាក្យរបស់អ្នករាយការណ៍ពិសេស មាន

"តម្រូវការបន្ទាន់សម្រាប់កំណែទម្រង់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ"

ស្របតាមផែនការសកម្មភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ" ។

គ្មានអ្វីដែលគួរត្រូវបានទទួលយកដោយក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ
ដោយសារតែវាអនុវត្តដំណើរការត្រួតពិនិត្យជាសកលដ៏សំខាន់សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា។